

בראשית (235)

ונצח נצחים, אולם להגיע לתכלית זו ניתן רק כאן בעולם המעשה, וכמאמר שלמה המלך (קהלת ט. י) "כל אשר תמצא ידך לעשות בכחך עשה", שעד מקום שכח האדם מגיע יעמול בעמילות הגוף, ובעמילות הדעה לחטוף ולעשות: כי אין חשבון ודעת בשאול אשר אתה הולך שמה, בעולם המעשה, עולם הזה הקצר כצילו של עוף הפורח. הסבא מבאר בזה מנהג ישראל לברך את הורי רך הנימול בברית מילה: תזכו לגדלו לתורה, לחופה ולמעשים טובים. כי לא מספיק שיהיה גדול בתורה, ולא רק שיקים בית ישראל, מבלי שיביא את הכל אל התכלית והיעוד: מעשים טובים.

"לתתך עליון"

וּלְאָדָם לֹא מָצָא עֵזֶר כְּנַגְדּוֹ (ב.כ.)
ובמסורה ג' "לאדם": א) כאן, ב: "ולאדם אמר כי שמעת לקול אשתך" (ג. יז), "ולאדם שלא עמל בו יתננו חלקו" (קהלת ב.כא). יש רמז בזה, כי טוב לאדם שאל ימנע עצמו מן הרחמים (ברכות י), אף אם רואה בחוש כי אבדה תקותו מן הישועה, בכל זאת ישליך על ה' יהבו, ובזה יצא ממצר למרחב. וזהו פירוש המסורה: "לאדם לא מצא עזר כנגדו", היינו, שלפי ראות עיניו אין לו שום עזרה ותקוה להוושע, אזי "ולאדם שלא עמל בו יתננו חלקו", דהנה 'ולאדם' רומז להקב"ה, כדכתיב "ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה" (יחזקאל א. כו), שלא עמל בו, שאין לפניו כל עמל ויגיעה, והכל במאמר לבד פעל ועשה, ובלא ליאו שכלליה, "יתננו חלקו", שיתן האדם חלקו להקב"ה, וישלך עליו יהבו ויבטח בו, ועל ידי זה יוושע בכל טוב, אך לזה צריך האדם לשפוך שיחו לפני ה' שומע תפלה, שישמע תפילתו. וזהו: "ולאדם אמר כי שמעת לקול אשתך", רומז לקול תפילה שנקראת 'אשת' בסוד: א-דנ-י ש'פתי ת'פתח ר"ת: אש"ת, ואז השי"ת ישמע תפלתו ויתהפך הכל לטובה.

ספר "עלים לתרופה"

כוחו של היצר הרע, בדמיון הטעיה

וּתְאֵמַר הָאִשָּׁה הַנְּחֹשׁ הַשֵּׂיִאֲנִי (ג. יג.)

אונקלוס תרגם: חוויה אטעינא, וכן הוא במד"ד השיאני, אטעיני כמו 'אל ישיא אתכם חזקיה'. בספר "בית הלוי" מבאר בארוכה ענין הטעיה שהטעה הנחש את האשה. אמרו רבותינו (סוכה נב): לעתיד לבוא מביא הקב"ה ליצה"ר ושוחטו וכו', לצדיקים נדמה להם כהר, לרשעים נדמה כחוט השערה, הללו בוכין והללו בוכין, יש להבין למה ירמזו שני הדמיונות הללו? ועוד הרי לכת אחת ישנו בודאי דמיון מטעה, אם כן מה הכוונה

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רְקִיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם וְיִהְיֶה מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לְמַיִם וְכוּ' וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְרְקִיעַ שָׁמַיִם וְיִהְיֶה עָרֶב בֹּקֶר יוֹם שְׁנַיִ (א. ו-ח)

כתב הכלי יקר: לא רצה ה' שייקראו השמים בשם רקיע מפני שהוא נברא כדי להבדיל בין מים למים, ושם זה מורה על הפירוד והמחלוקת מלשון 'וירקעו פחי הזהב' (שמות לט. ג), "לרוקע הארץ" (תהלים קלז. ו), כי כל רקיע הוא מסר מבדיל בין שני דברים. ומטעם זה לא נאמר כי טוב ביום השני, לפי שבו נבראה המחלוקת (ב"ר ד-ו) כי אין טובה כי אם במקום שנמצאה האחדות. לעומת זאת ביום השלישי נאמר פעמיים כי טוב, אחת למלאכת יום השלישי, ואחת לגמר מלאכת המים שיש בו צד אחדות, שנאמר "יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד", ובעבור האחדות הכפיל כי טוב. ונקרא בשם שמים כי שם זה מורה על השלום, כי שמים נגזר מלשון אש ומים, שעשו שלום ביניהם ונתחברו ונעשה מהם שמים (הגיגה יב. א). זהו שאמרו רבותינו (אבות פ"ה מ"ח): כל מחלוקת שהיא לשם שמים, רצה לומר מחלוקת שתכילתו השלום, כהוראת שם 'שמים'

ספר "ילקוט מאיש לרעהו"

התמידות מלמדת על השמחה בעבודה

וַיִּתֵּן אֹתָם אֱלֹהִים בְּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ (א. יז.)
השמחה בעשיית המצוות מביאה להתמדה בקיומן. בקידוש לבנה נאמר: "חוק וזמן נתן להם שלא ישנו את תפקידם ששים ושמים לעשות רצון קונם". יש לשאול, מנין לנו שאכן ששים ושמים לעשות קצון קונם, וכי דברנו עמם, שאלנו אותם? אלא, כאשר אדם אינו שמח בעבודתו, מדי פעם הוא מוצא תירוץ לאחר או לחסר בתירוץ שונים: קצת כואב הראש וכו'. ואם רואים אנו שלא ישנו תפקידם על כרחך כי ששים ושמים לעשות רצון קונם. ומזה נלמד לעבודה ה', נוכל לבחון את עצמנו כמה אנו שמחים בעבודה זו, האם על כל צעד ושעל אנו מחפשים פטור או להיפך, מחפשים איך להתחייב במצוה וכמו שאמרנו למה נגרע.

ספר "ומתוך האור"

חובת האדם בעולמו "לעשות"

אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת (ב. ג.)

הסבא מקלם היה רגיל להזכיר בהתפעלות רבה פסוק זה, שאחר שנסתיימה בריאת ששת ימי בראשית, מדגישה התורה "ויכלו השמים והארץ וכל צבאם.... כי בו שבת מכל מלאכתו, אשר ברא אלוהים לעשות". היינו יש לפניך את כל הבראיה כולה, ותפקידך אחד ויחיד: "לעשות". לכל יהודי מוכן ומזומן חלק בעולם הבא

היה הנגיעה לאחר הברכה לפני הניגוב). יחזור ויטול ולא יברך. כתב הפסקי תשובות (אות יב): היינו כשנטל ברביעית בבת אחת, דאז יש ספק אם חייב לטול שנית, אבל אם נטל ידיו בפחות מרביעית מים ראשונים ואף שניים, ואח"כ נגע בידו האחרת שאינה נטולה או ביד אדם אחר שאינה נטולה, שבזה לכו"ע חייב לטול שנית, וצריך לברך שוב. ויש לציין כי באם נטל ידיו ברביעית בבת אחת ונגע ביד אחר והוא עדיין לפני לפני הברכה, לאחר שמנגב ידיו כדי לחזור וליטלם כדין, יחכך בשערות ראשו או יגע בנעליו כדי שלא יכנס לחשש הברכה שיעשה.

חלק ב'

פתגם: עדיף שתודה בטעות לפני שתתפס בה.
ספר "שמחלה"

חקירה: נתן הוא ואמרה היא ספק מקודשת
הספק הוא האם היתה דעתו לקדשה, או האם נחשב כי יקח ולא כי תיקח (שיעורי ר' שמואל קידושין עמוד מ)
ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: רואים את הקולות: הקשה גאון אחד: נאמר במתן תורה: וכל העם רואים את הקולות. מה משמע רואים? והרי קולות נועדו לשמיעה ולא לראיה, ולשם מה היו הקולות נראים? המשך אותו גאון ותיריך: שלא יוכל אדם להיתמם ולומר: אמרה תורה לו תגנוב ב, ו, אבל מכיון שהיו הקולות נראים, ראו הכל בעליל שהתורה אמרה לא תגנוב ב אלף.

ספר "חד וחלק" חלק א (דף קפח)

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, אברהם בן רבקה, מאיר בן גבי ויקטוריה, מרים קארין בין בנימין ששא, איזא בן ראובן, תמר בן אליהו, זויריה מרים בן שלמה, מרים בן אליהו, מלכה בן יהודה רפאל, חנה ויס'ג בת שושנה יוסף אבישי, אליז בת ורת'ג שמחה, איזא בן ראובן, רבקה בן לייב אהרן חיים בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלום, פייגא אולגה בת ברנה, רבקה בת ליהו, בן יעקב, רחל בת חנה, עזיזא בת מרים, אסתר בן נסים, רחל בן שלום רד'ריש ציפורה בן יצחק ישראל, ציפורה בת חנה, כמונה בת יעל, מרים בן דוד, אסתר שמחה היימה מרטין בת רייזל יעל, שרה בת לרבקה קלה ולידה שלימה רפואה זיווג הגון לאלודי רחל מלכה בת חשמה. לעילוי נשמת: גיינט מסעודה בתג'ולי יעל, שלמה בן מחה, מסעודה בת בלח, יוסף בן מייכה. מוריס משה בן מריים.

בזה? אולם לו נתבונן היטב נראה, שכל תשוקת וחמדת העולם הזה אינה אלא בבחינת דימיון כוזב, רואים אנו בחוש בכל עניני העוה"ז, שההשתוקקות אליהם גדולה לאין ערוך מן התענוג שיש בהם באמת. בשעה שאדם חומד דבר מסוים, נדמה לו כאילו הוא דבר נפלא ותענוג גדול לאין שיעור וכאשר מגיע לדבר עצמו הוא מתאכזב ואינו מוצא בו את סיפוקו, עובדה זו חוזרת על עצמה בכל סוגי התאוות והתענוגים. וזה שאמרו חז"ל: יש לו מנה רוצה מאתים, נובע גם מן הדמיון הכוזב, כל זמן שהמנה אינו בידו, נדמה לו שכאשר ישיגה יהיה מאושר, אך כיון שהשיגה וראה שהאושר עדיין ממנו והלאה, מדמה הוא לנפשו שהחיסרון הוא במיעוט הכסף, לפיכך משתוקק מיד למאתים וכן הלאה לעולם.

ספר "אוצרות התורה"

על ג'חנף תלף (ג. יג.)

מעיר על כך "באר מים חיים": יש להבין למה נחש נענש דוקא בעונש של קציצת רגליו? וי"ל כי הנה הוא היה הראשון שהשתמש בשקר בעולם באומרו שהקב"ה אסר לאכול מכל פרי עץ הגן, ואח"כ אמר שכשם שאין מיתה בנגיעה, כך אין מיתה באכילה. ואמרו רז"ל: לשקר אין רגלים, לכן נתקלל במדה כנגד מידה, שלא יהיו לו רגלים.

ספר "להתעדן באהבתך"

הנפלים היו בארץ בימים קהם (ו. ד.)

הנפלים, על שם שנפלו והפילו את העולם (רש"י), רבי ירוחם ממיר, בספר "דעת תורה", מביא בכח פסוק זה יסוד מרכזי בהבנת התורה. כהקדמה ללימוד החומש צריכים לדעת ידיעה זו: הלך מחשבתם של אנשי העולם שונה לגמרי מהמושגים של התורה, ואם ילמדו תורה על פי יסודות המדע שלהם, לא יידעו פשט אמיתי אף בפסוק אחד של תורה. בטרם נכנסים ללמוד תורה, יש לדעת כי התורה היא עולם אחר לגמרי, ולכן קודם כל צריך ללמוד להתאים ולסגל עצמנו אליה, להשתנות וליהפך לגמרי. למה הדבר דומה? לאיש שראה לראשונה בחייו מכונית, ועומד ומשתאה כיצד היא נעה בכוחות עצמה. אדם זה אינו מסוגל להשיג ולתפוס בדעתו בשום פנים ואופן כיצד הדבר יתכן ומדוע? מפני שאין זה מתאים להנחותיו הקודמות. כן הדבר לגבינו, כשאנו רואים בתורה "הנפלים היו בארץ", ורש"י: שנפלו והפילו את העולם. וכדומה בזה, מיד ניצבת ועולה בפנינו השאלה: איך זה? אך זאת צריך לזכור תמיד, כי תורתנו היא עולם אחר לגמרי, וצריכים להתאים כל המחשבות והמושגים לעולם התורה. ורק אם כן נוכל לדעת ולהבין פשוטו של מקרא.

רב רובין זצ"ל בספרו "שנים מקרא"

הלכה: נטילת ידיים: נטל וברך ונגע ביד אחר, כשנוטל שוב האם יברך.

כתב מ"ב (סי קסב סק מ"ט): וכתב החיי אדם דמ"מ אם כבר בירך ענט"י ונזכר (שאחד נגע בידו, וכן הדין אם

